

Uw financiële levensweg

Leven en carrière van een advocaat staan bol van keuzes en aangename en minder aangename mijlpalen op persoonlijk en professioneel gebied. Allemaal dragen die financiële consequenties. Waar moet u rekening mee houden wanneer u een baan aanvaardt, kantoor begint, emigreert, een sabbatical neemt, erft, trouwt, scheidt, belegt en hoe zorgt u ervoor dat u aan het eind van uw carrière gerust met (vervroegd) pensioen kunt gaan? Het *Advocatenblad* deed onderzoek naar de financiële situatie van advocaten en sprak hierover met manager private banking Nico Hoeve en senior private bankers Olivier Linker en Rob Neuvel van Van Lanschot Bankiers Business Professionals. Zij vertelden in een groepsgesprek over de voor- en nadelen, kansen en risico's bij levensbepalende gebeurtenissen.

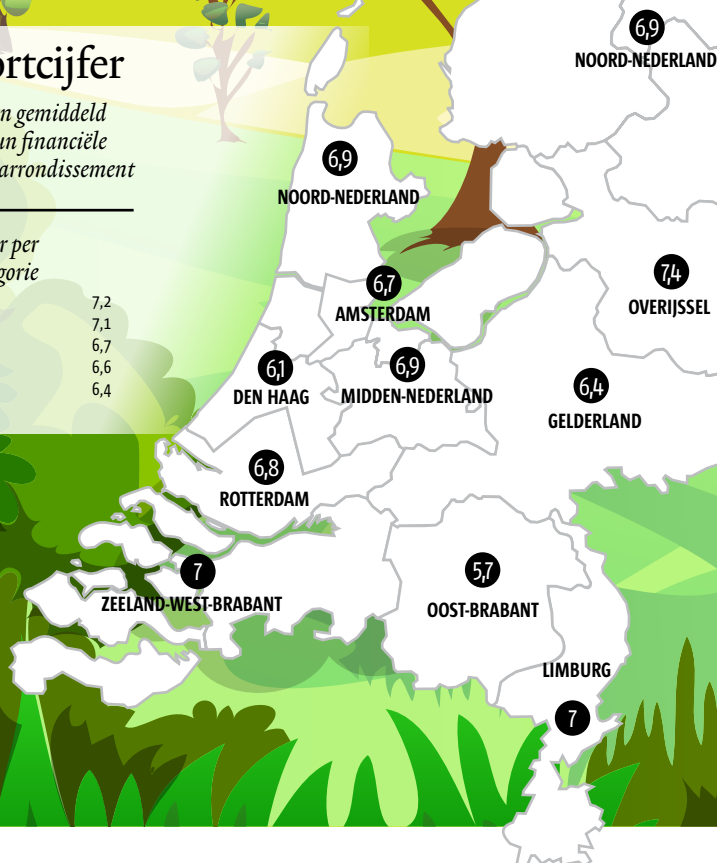
Sabine Droogleever Fortuyn

Rapportcijfer

dat advocaten gemiddeld geven aan hun financiële situatie, per arrondissement

Rapportcijfer per leeftijdscategorie

Jonger dan 30	7,2
30-39 jaar	7,1
40-49 jaar	6,7
50-59	6,6
Ouder dan 60	6,4

Hoe staan advocaten er financieel voor?

Om inzicht te krijgen in de financiële situatie van advocaten en de vragen die zij kunnen hebben, stelde het *Advocatenblad* een online enquête op. In totaal namen 217 advocaten daaraan deel. De resultaten van de enquête zijn opgenomen in dit artikel. In hoeverre is het representatief? Gezien de samenstelling van de advocatuur week de opgegeven omvang van de kantoren nauwelijks af van de totale advocatuur, ook de verdeling over de arrondissementen was goeddeels als die in de totale advocatuur – al namen er eigenlijk iets te weinig Amsterdammers en iets te veel Midden-Nederlanders en Gelderlanders deel. Wel kende dit onderzoek te veel mannen (61,1 procent ten opzichte van 57 procent in de advocatuur) en namen er te weinig strafrechtadvocaten (22,1 procent) en te veel personen- en familierechtadvocaten (34,4 procent) deel. De meeste respondenten waren zelfstandig advocaat (46,6 procent) of partner (38 procent). De resultaten zijn opgenomen in en rond de levensweg.

Waar let u op tijdens uw arbeidsvoorwaardengesprek? Een goed salaris is natuurlijk belangrijk. Maar er zijn veel meer voorwaarden die invloed hebben op uw verdere levensweg. Te denken valt aan aanvullende verzekeringen.

Zo is 2,5 procent van de advocaten vrijwillig verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid via het UWV, 1,9 procent is hiertegen verzekerd via het pensioenfonds, 68,1 procent heeft een arbeidsongeschiktheidsverzekering via een verzekeraar en 27,5 procent heeft zich niet verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid, zo wijst onderzoek van het *Advocatenblad* onder advocaten uit.

Olivier Linker: 'Het is verstandig om bij indiensttreding naast het arbeidsongeschiktheidsrisico het (nabestaanden)pensioen te regelen. Als u getrouwd bent, kunt u bijvoorbeeld een Anw-hiaatverzekering afsluiten. Dan ontvangt uw partner tot de AOW-leeftijd een uitkering als u komt te overlijden.'

U wilt advocaat worden

26

U bent aangenomen bij Blauw Pater Goudberg als advocaat-stagiaire

27

U gaat samenwonen en betrekt met uw partner een huurhuis

28

Start
25 JAAR

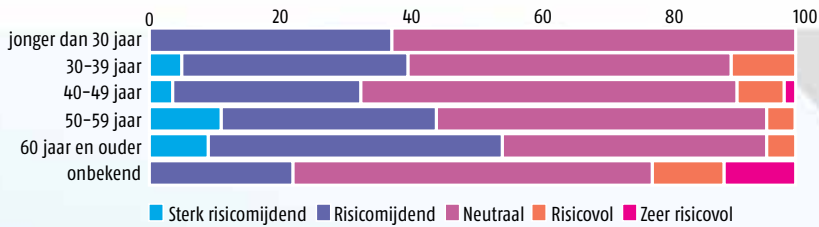
Als advocaat-stagiaire gaat u de driejarige beroepsopleiding advocaten volgen. De kosten hiervoor zijn in totaal rond de 14.000 euro. Meestal betaalt het kantoor deze kosten. Maar het kan zijn dat als u de opleiding niet afmaakt, of als u tijdens uw stage van kantoor wisselt, u de kosten moet terugbetalen.

Er is een trend gaande dat, mede door de crisis, advocatenkantoren moeite hebben stagiaires aan te nemen en hun opleiding te betalen. De stagiaire-ondernemer is in opkomst en steeds meer stagiaires betalen hun opleiding zelf. Deze betalen ze bijvoorbeeld uit spaargeld. Daarnaast kunnen ouders gebruikmaken van de schenkingsvrijstelling. Ouders mogen hun kind eenmalig een maximaal bedrag van ruim vijftigduizend euro belastingvrij schenken voor studie- of (beroeps)opleidingsdoeleinden. Het kind moet dan wel een leeftijd tussen de achttien en veertig jaar hebben. Ouders kunnen ook gebruikmaken van het recht op een jaarlijkse belastingvrije schenking tot circa vijfduizend euro.

Heeft u geen spaargeld en schenken uw ouders niet? Dan zou u een persoonlijke lening bij de bank kunnen overwegen. Nico Hoeve: 'Wees u er bewust van dat zo'n lening uw leencapaciteit kan beperken bij een toekomstige hypotheekaanvraag.'

'Veel mensen die gaan samenwonen, regelen helemaal niets,' zegt Rob Neuvel. Voor hen heeft hij de volgende tip: overweeg het afsluiten van een samenlevingsovereenkomst. Waarom? Met een zogeheten verblijfsbeding in de samenlevingsovereenkomst kunt u regelen dat de gemeenschappelijke goederen in geval van overlijden bij de langstlevende partner komen en niet van rechtswege naar familie gaan. Samenwonende partners erven volgens de wet namelijk niet automatisch van elkaar.

Maar de belangrijkste reden om een samenlevingsovereenkomst te maken, is dat u hierin uw partner kunt aanwijzen als de rechthebbende op uw partnerpensioen. De langstlevende ontvangt dan een pensioenuitkering als zijn of haar partner komt te overlijden. Er moet dan natuurlijk wel pensioen zijn opgebouwd. Daarbij is het belangrijk dat het pensioenfonds op de hoogte wordt gesteld van het feit dat u samenwoont en een samenlevingsovereenkomst heeft gesloten.

Kinderen kosten geld. Studenten moeten hun eigen studie gaan betalen. Als uw kind vier jaar studeert, kunt u uitgaan van totale kosten van rond de 35.000 euro als uw kind thuis woont en 60.000 euro als hij of zij uitwonend is. Als u uw kind wilt laten studeren, is het daarom te overwegen om een spaarpot te vormen vanaf de geboorte. Rob Neuvel: 'Gezien de lange beleggingshorizon en de lage rentestand is het te overwegen om te gaan beleggen in plaats van sparen. Als u op naam van het kind gaat beleggen, moet in principe de kantonrechter toestemming geven.'

Hoeveel risico nemen advocaten bij alledaagse financiële beslissingen?

U raakt uw werknemersvoorzieningen: arbeidsongeschiktheidsverzekering (WIA), Anw-hiaatverzekering, pensioenopbouw kwijt. Ga in het maatschapscontract na wat er is geregeld met betrekking tot pensioen, aanvullende verzekeringen in geval van arbeidsongeschiktheid (kijk ook bij 37 jaar) en overlijden. Bekijk wat u zelf aanvullend wilt verzekeren. Houd hierbij uw privésituatie, huis en hypotheek, in de gaten. Rob Neuvel: 'Wij adviseren tijdig te beginnen met het opbouwen van vermogen en pensioen. Houd hierbij ook rekening met restricties die vanuit het kantoor kunnen gelden bij beleggen. Dit ter voorkoming van belangenconflicten.' Om tot de maatschap toe te kunnen treden, bent u doorgaans verplicht een bv op te richten. Meestal geldt: met uw eigen bv wordt u aandeelhouder in het kantoor (tegenwoordig meestal een nv). Dit brengt met zich mee dat u een aandelenkapitaal kunt verwerven. Als u hiervoor geen spaargeld heeft, kunt u een lening afsluiten. Voor wat betreft de beloning, het winstdeel: dikwijls is er sprake van een ingroei-regeling. Hierbij brengt de nieuwe partner enkel het kapitaal in en deelt vervolgens de eerste jaren minder mee in de winst. De volgende jaren wordt het aandeel in de winst stelselmatig verhoogd, zodat nieuwe partners na een aantal jaar volledig meedelen in de winst.

34

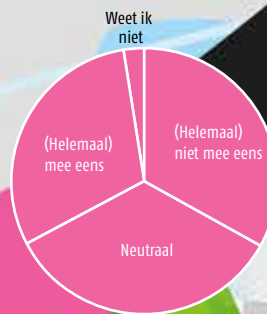
U treedt toe tot de maatschap

UW EERSTE KIND WORDT GEBOREN

32

35

'Ik ben bereid om het risico te lopen om geld te verliezen, als er ook een kans is om geld te verdienen.'

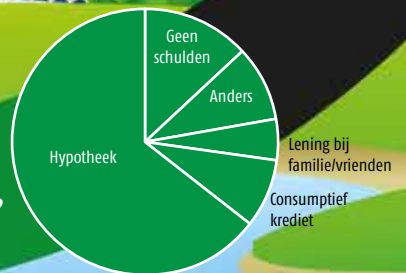
36

Gemiddeld aantal uren dat advocaat volgens contract werkt (dus zonder overuren)

29

U gaat een jaar naar de Big Apple, werken bij een Amerikaans bedrijf waar Blauw Pater Goudberg nauw mee samenwerkt

Welke schulden hebben advocaten?

Stem goed met uw Nederlandse werkgever af hoe dat jaar uw pensioenopbouw verloopt. Als u een jaar werkervaring bij een buitenlands kantoor opdoet, is dat ook in het belang van uw Nederlandse werkgever. U kunt dikwijls met uw Nederlandse werkgever afspraken maken over de zaken omtrent pensioen en andere financiële regelingen.

Het betalingsverkeer tussen de Verenigde Staten en Europa is redelijk complex. Aanrader: overweeg een Amerikaanse bankrekening te openen waarop u uw inkomen laat storten en waarvan u leeft. Zo houdt u uw Nederlandse en Amerikaanse geld

gescheiden. Als u aan het eind van de periode in de Verenigde Staten nog geld over heeft, kunt u dat in een keer overboeken op een Nederlandse rekening.

Nico Hoeve: 'Als u als ingezetene van de Verenigde Staten wordt aangemerkt, geeft dat beperkingen voor het beleggen in Nederland. Dat houdt in dat u uw effectenportefeuille alleen kunt aanhouden op basis van *execution only*, oftewel beleggen zonder advies.'

Fiscaal advies inwinnen is zeer gebruikelijk als u naar het buitenland gaat omdat er per land grote verschillen kunnen zijn in de wijze waarop belasting wordt geheven.

61,5

Percentage advocaten dat vermogen opbouwt

37

U wordt ziek en bent hierdoor een halfjaar uit de roulatie

Bent u in loondienst, of bent u partner? Als u in loondienst bent, valt u onder de wettelijke regeling en betaalt uw werkgever bij ziekte de eerste twee jaar uw inkomen door. De werkgever zal doorgaans zeventig procent van het salaris doorbetalen. In de praktijk zien we dat veel werkgevers het eerste jaar honderd procent doorbetalen. Daarnaast geldt als regel dat indien uw loon bij ziekte minder wordt dan het voor u geldende wettelijk minimumloon, uw werkgever u in ieder geval in het eerste jaar het minimumloon moet uitbetalen. Het tweede jaar betaalt de werkgever minimaal zeventig procent van uw salaris.

Het maatschapscontract geeft partners vaak meer duidelijkheid over de gevolgen van arbeidsongeschiktheid. Het eerste jaar wordt ziekte financieel vaak binnen de maatschap opgevangen. Zo kan het zijn dat u een uitkering krijgt op basis van een vast bedrag of een percentage van het reguliere winstaandeel. Na een jaar kunt u zich doorgaans op de door uzelf gesloten arbeidsongeschiktheidsverzekering beroepen. Olivier Linker: 'Check hoeveel wachtdagen uw verzekering heeft en zorg ervoor dat uw verzekering aansluit op de regeling in het maatschapscontract.'

U GAAT TROUWEN

30

Meeste advocaten getrouwd

De afgelopen jaren zijn de regels omtrent het verkrijgen van een lening versoerd. Hierdoor moet u bij de aankoop steeds meer eigen middelen meebrengen. In de wet is bepaald dat u dit jaar een maximale hypotheek van 103 procent van de koopprijs kunt aangaan. In 2018 gaan we naar 100 procent. Dat betekent dat u dan de kosten koper geheel uit eigen middelen moet betalen. Het is sinds 2013 in principe niet meer mogelijk om aflossingsvrij te lenen.

Keuze: gaat u annuïtair of lineair aflossen? Nico Hoeve: 'We zien in de praktijk dat de meeste advocaten kiezen voor een annuïtaire aflossing. Dat komt doordat de maandlasten bij annuïtair aflossen in het begin lager zijn dan bij een lineaire aflossing.'

Vraagt u zich af of u het huis alleen wilt kopen, of samen met uw partner? Tip: als u getrouwd bent, heeft u een fiscaal partner, dan mag u alle hypotheekrente aftrekken bij degene die het meest verdient, ook al koopt u de woning samen met uw partner. Let wel: de aftrek van de hypotheekrente in de hoogste schijf gaat de komende jaren langzaam terug naar 38 procent. Dit jaar is dit percentage nog 51.

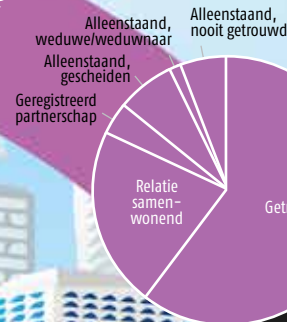
Vaak zal de financier u verplichten een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten. Zo kan, als u komt te overlijden, een deel van de hypothecaire lening worden afgelost.

Tip: als u bent getrouwd op huwelijkse voorwaarden, dan is het aan te raden uw partner de verzekering op uw leven te laten sluiten. De uitkering die hij of zij ontvangt bij overlijden is dan niet belast met erfbelasting.

Als u niets regelt, leidt dat er automatisch toe dat er sprake is van gemeenschap van goederen. Algemeen bekend, maar toch: alle bezittingen en schulden van vóór en tijdens het huwelijk worden hierdoor gemeenschappelijk.

Als u van plan bent om later partner te worden of een eigen kantoor te beginnen, is het te overwegen om huwelijkse voorwaarden bij de notaris op te stellen en zo de vermogens van u en uw partner gescheiden te houden. Dat heeft voordelen, bijvoorbeeld bij faillissement. Schuldeisers kunnen dan geen aanspraak maken op het vermogen van uw partner. Olivier Linker: 'Voorwaarde is wel dat echtgenoot of echtgenote geen zakelijke financieringen meetekent of borg staat.'

Met huwelijkse voorwaarden kunt u er ook voor zorgen dat bij een eventuele echtscheiding uw bedrijf niet in gevaar komt. Als u in gemeenschap van goederen trouwt, heeft uw levenspartner bij scheiding per slot van rekening recht op de helft van de waarde van uw onderneming.

85,8

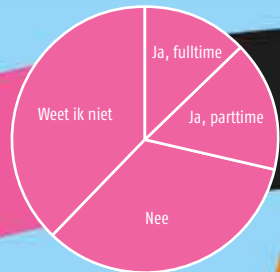
Percentage advocaten dat partner met inkomen heeft

SAMEN MET UW PARTNER KOOPT U UW EERSTE HUIS

31

Zo zijn advocaten getrouwd

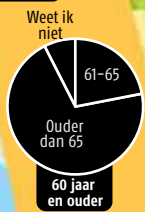
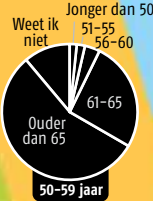
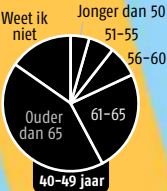
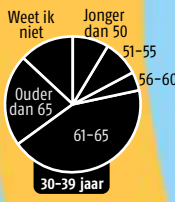

Verwacht u na uittreding als advocaat in andere functie te werken?

U bent eigen baas en u wilt pensioen opbouwen

41

Op welke leeftijd verwacht advocaat uit advocatuur te treden?

133.658

Gemiddelde bruto omzet in euro's in personal holding

40

U begint uw eigen kantoor

U VERKOOPT UW WONING EN KOOPT EEN DUURDERE WONING

39

Als uw oude woning met winst wordt verkocht, bent u 'verplicht' dit bedrag in te brengen als 'eigen middelen' bij de koop van de nieuwe woning. Doet u dit niet en leent u dit bedrag toch, dan is de rente over dit bedrag niet aftrekbaar. Voor het deel dat u meer leent dan de bestaande hypothecaire lening, krijgt u een nieuwe lening met een looptijd van dertig jaar waarbij u de keuze heeft om deze lening lineair of annuïtair af te lossen. Rob Neuvel: 'Wij zien ook dat woningen met verlies worden verkocht. In veel gevallen kunt u de restschuld meefinancieren, de rente is hierbij maximaal vijftien jaar fiscaal aftrekbaar.' U kunt zich afvragen of u de lening weer bij de bank gaat afsluiten. Stel dat uw bv de afgelopen jaren vermogen heeft opgebouwd, dan is het mogelijk dat u een deel van de hypothecaire lening bij de bv sluit. Maar let op: ook in dat geval moet er een aflossing worden afgesproken, wil de rente op de lening aftrekbaar zijn. Ook moet u er bij de Belastingdienst melding van maken dat u een hypothecaire lening aantrekt bij een niet-financiële instelling.

Om te kunnen stoppen met werken, moet u genoeg middelen hebben om uzelf te kunnen onderhouden. Vanaf 67-jarige leeftijd ontvangt u AOW (Algemene Ouderdomswet). Daarnaast zal er mogelijk een aantal jaren in loondienst zijn gewerkt waardoor u vanuit een pensioenfonds een pensioenuitkering ontvangt. Hiervan ontvangt u elke vijf jaar een overzicht, het zogeheten Uniforme Pensioenoverzicht (UPO).

Vanaf het moment dat u partner bent, dient u zelf uw pensioenopbouw te regelen. Dat kan op vele manieren: u kunt in eigen beheer pensioen opbouwen, u kunt door middel van lijfrenteverzekeringen pensioen opbouwen of door te sparen in box 3. Voor een helder beeld van uw toekomstige financiële situatie helpt het om een overzicht te maken van inkomen en vermogen. Daarbij kunt u in kaart brengen wat het bedrag is dat u op de pensioendatum nodig heeft. Nico Hoeve: 'Hoe eerder u begint met het opbouwen van pensioen, hoe gemakkelijker het is om met een relatief geringe periodieke storting een fors kapitaal op te bouwen. Dat komt door het zogeheten rendement-op-rendement effect. Wanneer u voor lange termijn belegt, behaalt u niet alleen rendement op uw inleg maar ook op het eerder behaalde rendement.'

Maar let op: er staan veel veranderingen met betrekking tot de regelgeving van pensioen in eigen beheer voor de deur. De kans is groot dat pensioen in eigen beheer drastisch wordt aangepast per 1 januari 2016. Vanaf 1 januari 2015 bouwt u geen pensioen meer op over het salaris boven 100.000 euro. Ook zijn de opbouwpercentages verlaagd. Het inkomen vanaf pensionering wordt daardoor uiteindelijk lager.

Als u individueel of met een aantal partners een kantoor begint, loopt u een groter ondernemersrisico dan wanneer u werkt in de beschermde omgeving van een grotere maatschap. Regel daarom een goede aansprakelijkheidsverzekering.

Als u met meerdere advocaten een kantoor opricht, zult u van tevoren met elkaar afspraken moeten maken en risico's moeten benoemen. Stel dat er een meningsverschil of ruzie komt. Wat zijn dan de afspraken over uittreden, financiële vergoedingen aan diegene die blijft zitten of juist weggaat? Mag u bij vertrek klanten meenemen? Wat wordt uw concurrentiebeding? Heeft ieder zijn eigen cliëntenportefeuille? Of is er één portefeuille van kantoor? Hoe gaat u in uw aandeelhoudersstructuur om met een partner die overlijdt? Bent u in staat deze partner of zijn nabestaanden uit te kopen? Zet alle afspraken die u hierover maakt zwart op wit in een maatschapsvereenkomst.

Olivier Linker: 'Houd daarnaast rekening met opstartkosten en reserveer hiervoor financiële buffers. Wilt u hiervoor geld lenen? De bank beoordeelt elke financiering per geval op basis van een businesscase. Het inbrengen van eigen vermogen is doorgaans gebruikelijk bij een start-up.'

42

Naast uw werk als advocaat geeft u les, lezingen en schrijft u boeken

Hoe beheert u de inkomsten die u uit neveninkomsten ontvangt? Olivier Linker: 'Bent u partner bij een groot kantoor, dan gaan de inkomsten uit nevenactiviteiten vaak naar uw kantoor. U ontvangt dan gewoon uw winstaandeel. Dit is vaak in het voordeel van u en uw kantoor. Het winstaandeel overtreft in de regel de inkomsten uit overige werkzaamheden. En uw uitstraling, reputatie als professor of veelgevraagd spreker straalt weer af op uw kantoor. Werkt u in loondienst, en verricht u activiteiten naast uw baan, dan vallen de inkomsten uit de nevenactiviteiten onder 'inkomsten uit overige arbeid'. Hierover betaalt u belasting in box 1.'

Let op: als u uw ouders een schenking doet toekomen, betalen uw ouders in principe schenkbelasting (30 of 40 procent). Jaarlijks kunt u wel een bedrag van circa 2.000 euro belastingvrij schenken aan ouders. Andere mogelijkheden zijn er ook. Bijvoorbeeld: als uw ouders een hypotheekvrij huis hebben, kunt u hen hierop een lening verstrekken. Ze moeten dan een zakelijke rente betalen en deze rente is niet fiscaal aftrekbaar. Ouders krijgen op deze manier wel liquide middelen ter beschikking, want ze kunnen het geleende bedrag opmaken. De kans dat u eerder overlijdt dan uw ouders is klein, maar voor die situatie kunt u in een testament opnemen dat uw ouders in dit geval belastingvrij een bedrag erven. Het maximale belastingvrije bedrag is circa 45.000 euro, voor ouders gezamenlijk.

44

U wilt uw ouders financieel gaan ondersteunen

In welke mate hebben bezuinigingen op rechtsbijstand negatief effect gehad op inkomsten?

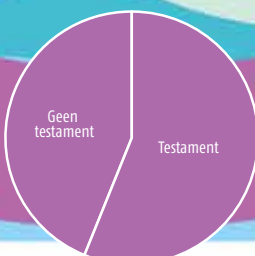

Veel mensen, zo ook advocaten, schuiven het opstellen van een testament voor zich uit. In een testament regelt u wat u wilt dat er met uw nalatenschap gebeurt. Wie erft wat en onder welke voorwaarden? Daarnaast kunt u met een testament regelen dat er zo min mogelijk erfbelasting wordt betaald bij uw overlijden. Rob Neuvel: 'Indien er geen testament is, hoeft sinds 2003 de langstlevende echtgenoot het erfdeel van het kind niet meer uit te betalen. Het kind krijgt op grond van de wet alleen een niet-opeisbare vordering ter grootte van zijn erfdeel.' De kinderen kunnen deze vordering pas opeisen bij het overlijden van de langstlevende ouder. Toch is het maken van een testament bij grotere vermogens van belang omdat u aanvullende voorwaarden kunt opstellen. U kunt bijvoorbeeld bepalen dat wat uw kinderen erven niet hoeft te worden gedeeld bij een eventuele echtscheiding.

45

U STELT UW TESTAMENT OP

Helpt advocaten heeft testament

46

Hoe gaat u vermogen opbouwen? De meeste advocaten kiezen voor sparen. Investeren in vastgoed komt op een tweede plaats, gevolgd door beleggen. Een meerderheid van de beleggende advocaten neemt alle beleggingsbeslissingen zelf. Tegelijkertijd besteedt een grote groep het beheer van beleggingen uit, toont onderzoek van het *Advocatenblad* aan.

Eén van de grote nadelen van sparen is dat de rentevergoeding op dit moment zeer laag is. Door de vermogensrendementsheffing van 1,2 procent en de inflatie betekent sparen op dit moment dat uw vermogen eigenlijk in waarde afneemt. Besluit u in beursgenoteerde aandelen te beleggen, vraag u dan af wat u wilt bereiken met uw vermogensopbouw. Alleen pensioen, of zijn er andere doelen? De meeste advocaten (73,6 procent) bouwen vermogen op voor hun (partner) pensioen, zo blijkt uit onderzoek van het *Advocatenblad*. Een krappe twintig procent bouwt kapitaal voor de kinderen. En bijna achttien procent wil met het vermogen eigen zorg inkopen.

Het percentage van het vermogen dat bedoeld is voor pensioen, verschilt per advocaat. Een kwart van de advocaten heeft een percentage van 0 tot 20 procent in gedachte. Ruim 16 procent van de advocaten denkt aan 61 tot 80 procent. Ruim 11 procent van de advocaten heeft een percentage van 81 tot 100 procent in petto. En ruim 32 procent weet het niet. Het is dan ook niet gek dat de houding ten opzichte van het nemen van risico's met betrekking tot pensioen ook sterk verschilt onder advocaten. Toch is de grootste groep (44,4 procent) risicomijdend en 14,6 procent sterk risicomijdend. Ruim een kwart van de advocaten is hierin neutraal, meer dan 10 procent neemt veel risico's met betrekking tot het pensioen.

Nico Hoeve: 'In de praktijk zien wij vaak dat door de drukte van het dagelijkse leven het niet eenvoudig is om stil te staan bij de opbouw

en het behoud van vermogen. We weten allemaal dat vermogensregie belangrijk is, maar weinigen nemen de tijd om er eens goed voor te gaan zitten. Tegelijkertijd verandert er van alles op het gebied van pensioenen, zorgkosten, hypotheekrenteaftrek en talloze andere terreinen. De eigen verantwoordelijkheid voor vermogensopbouw wordt steeds groter. Grondige financiële en fiscale kennis is nodig om de consequenties van de keuzes die je maakt op de lange termijn te kunnen overzien. Zijn je doelstellingen haalbaar? Wat zijn de risico's? Zijn er alternatieven? Wij zien dat veel advocaat-partners beleggen om een hoger rendement te behalen dan bij sparen. Uiteraard dient u zich te realiseren dat aan alle vormen van beleggen risico's zijn verbonden. Meestal geldt dat een belegging met een hoger verwacht rendement grotere risico's met zich meebrengt. Door een portefeuille samen te stellen met verschillende beleggingscategorieën zoals obligaties, aandelen en onroerend goed kunt u het risico verminderen.' Houd rekening met de structuur waarbinnen u belegt, de bv- of privéstructuur. Het omslagpunt ligt bij 6 procent rendement. Als u in de bv belegt dan betaalt u over het werkelijke rendement vennootschapsbelasting (20 of 25 procent). U kunt deze middelen ook door een dividenduitkering naar privé uitkeren. U moet dan wel eerst 25 procent aanmerkelijkbelangheffing betalen waardoor u in privé met 75 procent van de gelden kunt beleggen. In box 3 betaalt u geen belasting over uw werkelijke rendement maar betaalt u altijd 30 procent belasting over een fictief rendement van 4 procent. De bv-structuur ligt voor de hand als u minder dan 6 procent rendement verwacht. Bij meer dan 6 procent rendement is de privéstructuur fiscaal voordeliger. In de praktijk kiezen veel partners ervoor om in de bv te beleggen omdat het betalen van de aanmerkelijkbelangheffing een grote emotionele drempel is.

U GAAT SCHEIDEN

49

Bent u de meest draagkrachtige partner, dan moet u mogelijk partneralimentatie gaan betalen. Deze plicht duurt in principe twaalf jaar als er sprake is van een huwelijk met kinderen of een huwelijk zonder kinderen dat langer dan vijf jaar heeft geduurd. De partneralimentatie is aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Als er kinderen in het spel zijn, moet u mogelijk ook kinderalimentatie gaan betalen. Deze alimentatie is fiscaal niet aftrekbaar. Ook zal er een ouder-schapsplan moeten worden gemaakt. Daarnaast moeten u en uw partner spullen gaan verdelen. De manier waarop dit gebeurt, hangt af van de huwelijkse voorwaarden. Pensioen moet ook worden verdeeld, tenzij anders

93,2

Percentage advocaten dat goed zicht heeft op financiële situatie.

Uw vader, die twee jaar geleden van uw moeder is gescheiden, komt te overlijden

48

U kunt ervoor kiezen de nalatenschap beneficiair te aanvaarden. Dit houdt in dat u de erfenis alleen accepteert als de bezittingen groter zijn dan de schulden (positief saldo). Als er onverwacht sprake is van een negatief saldo, bent u niet verantwoordelijk voor het aanzuiveren van dit tekort. De schuldeisers kunnen u als beneficiair erfgenaam dus niet aanspreken op openstaande schulden. Daar staat tegenover dat de nalatenschap eerst moet worden vereffend en de erfgenamen pas hun deel ontvangen als alle schulden zijn betaald. Als u een nalatenschap beneficiair wilt aanvaarden, moet u hiervoor een verklaring afleggen bij de rechtbank. Daaraan zijn wel kosten verbonden, rond de 150 euro. Nico Hoeve: 'Let op: als u al aanvaardingshandelingen heeft verricht, zoals uit het huis halen van spullen of het inschakelen van een makelaar, kunt u niet meer beneficiair aanvaarden.' Op het moment dat u de eigen woning van uw vader erft, met hypotheek, is de hypotheekrente niet aftrekbaar, tenzij u zelf in het huis gaat wonen. Andere erfgenamen, zoals broers of zussen, zult u afhankelijk van de verdere verdeling van de nalatenschap, moeten uitkopen.

53 Waarom bouwen advocaten vermogen op?

50

U NEEMT EEN HALFJAAR EEN SABBATICAL

is bepaald in de huwelijkse voorwaarden. Ook polissen, zoals de overlijdensrisicoverzekering, moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie. Rob Neuvel: 'Sinds 1 januari 2013 is een echtscheiding waarbij sprake is van een gezamenlijke eigen woning complexer geworden. Voorheen was het mogelijk dat degene die in de woning bleef wonen, de hypotheek ongewijzigd overnam. Door de verandering in de fiscale wetgeving is het niet meer mogelijk dat het deel van degene die vertrekt aflossingsvrij wordt voortgezet. Op dit deel van de lening moet, om voor renteaftrek in aanmerking te komen, minimaal een annuïtaire aflossing plaatsvinden. Ten opzichte van een aflossingsvrije lening dus een aanzienlijke stijging van de maandlasten.'

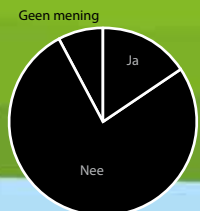
Sommige kantoren faciliteren een sabbatical voor partners en betalen het winstaandeel in deze periode door. Is dit niet het geval, en uw winstaandeel of inkomen stopt tijdens uw sabbatical, dan moet u op tijd gaan sparen. Tip: als u gedurende uw sabbatical minder of geen inkomen krijgt, kunt u gebruikmaken van de middelingsregeling van de Belastingdienst. U berekent uw gemiddelde inkomen over drie aaneengesloten kalenderjaren. Vervolgens berekent u hoeveel belasting u per jaar moet betalen. Zijn de nieuwe belastingbedragen lager dan die van de eerdere aanslagen? Dan heeft u mogelijk recht op een teruggaaf. De eerste 545 euro van het verschil tussen de verschuldigde en de herrekende belasting krijgt u niet terug. Olivier Linker: 'Stel dat u nog een levensloopregeling heeft, dan is dit het moment om het tegoed ervan op te nemen. Eind 2021 stopt de levensloopregeling en op dat moment wordt het saldo volledig belast in de inkomstenbelasting. Kijk ook naar andere verzekeringen, zoals de arbeidsongeschiktheidsverzekering.'

52

U KRIJGT EEN NIEUWE PARTNER EN GAAT SAMENWONEN

Dit is het moment om uw testament opnieuw aan te passen. Zo kunt u regelen dat uw nieuwe partner verzorgd achterblijft als u komt te overlijden. Sluit uw overlijdensrisicoverzekering nog aan bij de huidige situatie? Als u alimentatie ontvangt, komt deze te vervallen op het moment van duurzaam samenwonen, ook als er geen samenlevingsovereenkomst is afgesloten. Als u na een maand besluit weer op uzelf te gaan wonen, geeft dat niet opnieuw recht op partneralimentatie. Er zijn ex-partners die in het echtscheidingsconvenant een termijn voor het samenwonen opnemen waarna de alimentatieplicht pas afloopt.

► *Vindt u dat advocaten een belang mogen hebben in bedrijven van cliënten of wederpartijen?*

► *Vindt u het verantwoord dat advocaten beleggen, ook al kan dit betekenen dat de mogelijkheid bestaat dat ze aandelen bezitten van cliënten of wederpartijen?*

12,4

Percentage advocaten dat aanspraak maakt op een bonus of collectieve winstuitkering.

47

Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden. U kunt borg staan bij de financiering, u kunt zelf een lening verstrekken aan uw dochter of u kunt een bedrag schenken voor de aankoop van de woning. In de wet is een speciale regeling opgenomen voor ouders die aan kinderen willen schenken voor de aankoop van een woning. Tot een bedrag van circa 52.000 euro mag u eenmalig belastingvrij schenken aan uw kinderen. Zij moeten wel een leeftijd tussen de achttien en veertig hebben. Van dit bedrag mogen zij rond de 25.000 euro gebruiken voor bijvoorbeeld de inrichting van hun woning. De rest moeten zij gebruiken voor de aflossing van de hypotheek.

Maar zij mogen ook het gehele bedrag gebruiken voor de aflossing van de hypotheek.

Olivier Linker: 'Als u uw dochter helpt en u heeft meer kinderen dan is het verstandig om na te gaan of u voor de andere kinderen hetzelfde kunt doen. Het is mogelijk om in uw testament op te nemen dat indien u komt te overlijden en uw andere kinderen nog geen schenking hebben gehad voor de koop van een woning, zij een extra bedrag uit de erfenis ontvangen om dit weer gelijk te trekken.'

54 U WILT UW DOCHTER HELPEN BIJ DE AANKOOP VAN HAAR WONING

Het kan zijn dat u hiervoor voldoende eigen middelen heeft, maar indien dat niet het geval is, is een financiering nodig. De regels voor het afsluiten van een hypotheek voor een tweede huis zijn anders dan de regels voor een eerste eigen woning in Nederland. Belangrijk verschil is dat de hypotheekrente niet fiscaal aftrekbaar is. U kunt de hypotheek op uw eigen woning verhogen. Maar ook in dat geval is de betaalde hypotheekrente niet fiscaal aftrekbaar. Hoofdregeel voor een tweede woning is dat tot maximaal 75 procent van de executiewaarde een hypotheek kan worden verstrekt. Naast het aangaan van een financiering bij een Nederlandse bank is het ook mogelijk om een financiering aan te gaan bij een buitenlandse bank. Als uw bv voldoende liquide middelen heeft, kan uw bv de vakantiewoning ook kopen en deze aan u verhuren. Of u kunt een lening aantrekken bij uw eigen bv en zo de vakantiewoning kopen. Rob Neuvel: 'Kijk wel of het middelen zijn die de bv ook op langere termijn kan missen. Want als op de pensioendatum deze middelen nodig zijn om de pensioenuitkeringen te doen, is het niet verstandig.'

De meeste advocaten (32,9 procent) geven gemiddeld 10 tot 49 euro per maand aan een goed doel. 16,5 procent doneert maandelijks een bedrag van 1 tot 9 euro en 15,8 procent van de advocaten geeft helemaal niets. Maar gulle gevers zijn er ook. 8,2 procent geeft tussen de 100 en 249 euro, 2,5 procent geeft tussen de 250 en 499 euro. Een select groepje van 2,5 procent geeft maandelijks meer dan 500 euro aan goede doelen, blijkt uit onderzoek van het *Advocatenblad*.

Als u een deel van uw vermogen wilt doen toekomen aan goede doelen, kunt u in uw testament een legaat opnemen. Indien dit goede doel de zogenaamde ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instellingen) heeft, hoeft er geen erfbelasting te worden betaald.

Uw erfgenamen moeten het bedrag van het legaat overmaken aan het goede doel. Het kan ook zijn dat u tijdens uw leven al geld wilt doneren. Fiscaal gezien is dit handiger omdat het bedrag dat u tijdens leven schenkt aan een ANBI, aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. Als u vastlegt dat u de schenking doet voor vijf opeenvolgende jaren, dan is het gehele bedrag fiscaal aftrekbaar. Legt u dat niet vast, dan is alleen het bedrag boven een bepaalde drempel aftrekbaar. Los van de fiscaliteit speelt natuurlijk de vraag welke maatschappelijke thema's u echt belangrijk vindt. Aan wie wilt u geven? Er zijn instellingen, banken bijvoorbeeld, die u kunnen helpen met het maken van een geefplan. Zo heeft Van Lanschot een afdeling Charity Service.

Op uw familieleden komt veel af. Uw begrafenis of crematie en uw financiële en administratieve zaken moeten worden geregeld. En dan is er de nalatenschap. Voor de afwikkeling daarvan dienen de erfgenamen te kunnen aantonen dat zij daartoe bevoegd zijn. Als een erfgenaam tot executeur is benoemd, heeft hij of zij een verklaring van executeur nodig. Heeft de overledene geen executeur benoemd dan hebben de erfgenamen een verklaring van erfrecht nodig. Daarin staat wie de erfgenamen zijn en wie bevoegd is namens hen op te treden. De notaris geeft beide verklaringen af.

Binnen acht maanden na het overlijden dient de aangifte voor de erfbelasting te worden ingediend. Dit kunnen de erfgenamen (of de executeur) doen. Nico Hoeve: 'De erfgenamen kunnen de aangifte zelf invullen, maar bij omvangrijke of ingewikkelde nalatenschappen is het raadzaam om hiervoor een deskundige in te schakelen.' Olivier Linker: 'Als er sprake is van een bv moet er niet alleen erfbelasting maar ook aanmerkelijkbelangheffing (25 procent) worden betaald. Sinds 2010 is het niet meer mogelijk de zogenaamde ab-claim, bij een niet-actieve onderneming, door te schuiven. Dat houdt in dat er voldoende liquide middelen aanwezig moeten zijn om deze belastingen te betalen.'

55 U STOPT MET HET PARTNERSCHAP BIJ BLAUW PATER GOUDBERG

In de praktijk hebben weinig partners de ambitie om tot de AOW-leeftijd van 67 jaar door te werken. In dat geval zijn er een aantal mogelijkheden. Een aantal partners kiest ervoor om bij dezelfde firma een andere rol te gaan vervullen in loondienst. Van Lanschot: 'Ook zien wij dat partners ervoor kiezen om extern een functie te aanvaarden, soms is dit in loondienst en soms zijn dit adviesfuncties en commissariaten. Daarnaast is er een groep die voldoende vermogen heeft opgebouwd om geheel te kunnen stoppen met werken. Partners die dat doen, hebben de keuze om tot pensioendatum van hun eigen vermogen te leven dan wel hun pensioen eerder in te laten gaan.

Elk jaar dat u eerder met pensioen gaat, kost dat u rond de 8 procent van uw pensioen, luidt de vuistregel. U heeft minder tijd om te sparen en moet langer uitkeren. Nico Hoeve: 'De impact van eerder stoppen met werken, is dus enorm. Het kan wel, er zijn succesvolle partners die een dusdanig vermogen opbouwen. Maar partners moeten wel goed doorrekenen of dat haalbaar is.'

56 U KOOPT EEN VAKANTIEHUIS IN HET BUITENLAND

Verwacht u aan het eind van uw werkende leven voldoende vermogen te hebben opgebouwd om van te leven?

65 U bent financieel succesvol en wilt iets terug doen voor de maatschappij en overweegt goede doelen te ondersteunen

85

FINISH